

Kapa oja (VEE1136800) ülemjooksu vaatlus

Vaatluse aeg 23.08.25. Vaatleja Marko Vainu

1. Ainult kergelt niiske kraavi algus:

2. Üsna värskest süvendatud kraavi põhjas oli vett, aga see seisis:

3. Kagust suubuva kraavi põhjas oli sentimeeter seisvat vett:

4. Vanema voolunõva algus oli pärast vihma sadu vaid põhjast niiske:

5. Truubist allavoolu oli teeäärses kraavis vett endiselt vähe ning see ei voolanud:

6. Kraavi põhjas oli suurem lomp. Sellest põhja pool hakkas vesi nirisema. See oli esimene koht alates vaatluse algusest, kus voolavat vett näha oli:

7. Vanema sāngi űhenduskoht teeāarse kraaviga on siin, **mitte punktis 8**, kus see ETAKis on kujutatud:

8. ETAKis kujutatud vanema sängi ühenduskohta teeäärse kraaviga enam pole.

9. Vesi aeglaselt voolas, aga nägi välja samasugune, nagu lõuna pool.

10. Vesi voolas:

11. Lõunapoolse kraavi ühendus teeäärse kraaviga on olemas, aga oli sisuliselt kuiv.

12. Lääne poolt voolas selgelt rohkem vett kui ida poolt:

13. Vesi voolas läänest ja idast kokku ning solinaga kaevu:

14. Punktis 13 torru voolanud vesi voolas siin välja. Torust põhja pool on sāngi lääneservas settetiik, võhumõõgad kasvasid sees:

15. Ida poolt kraavist nirises vett mikroskoopiliselt. Ilmselt ainult tänu sellele, et veidi aega tagasi oli vihma sadanud.

16. Lääne poolt ka vesi voolas, aga oluliselt vähem, kui lõuna poolt torust:

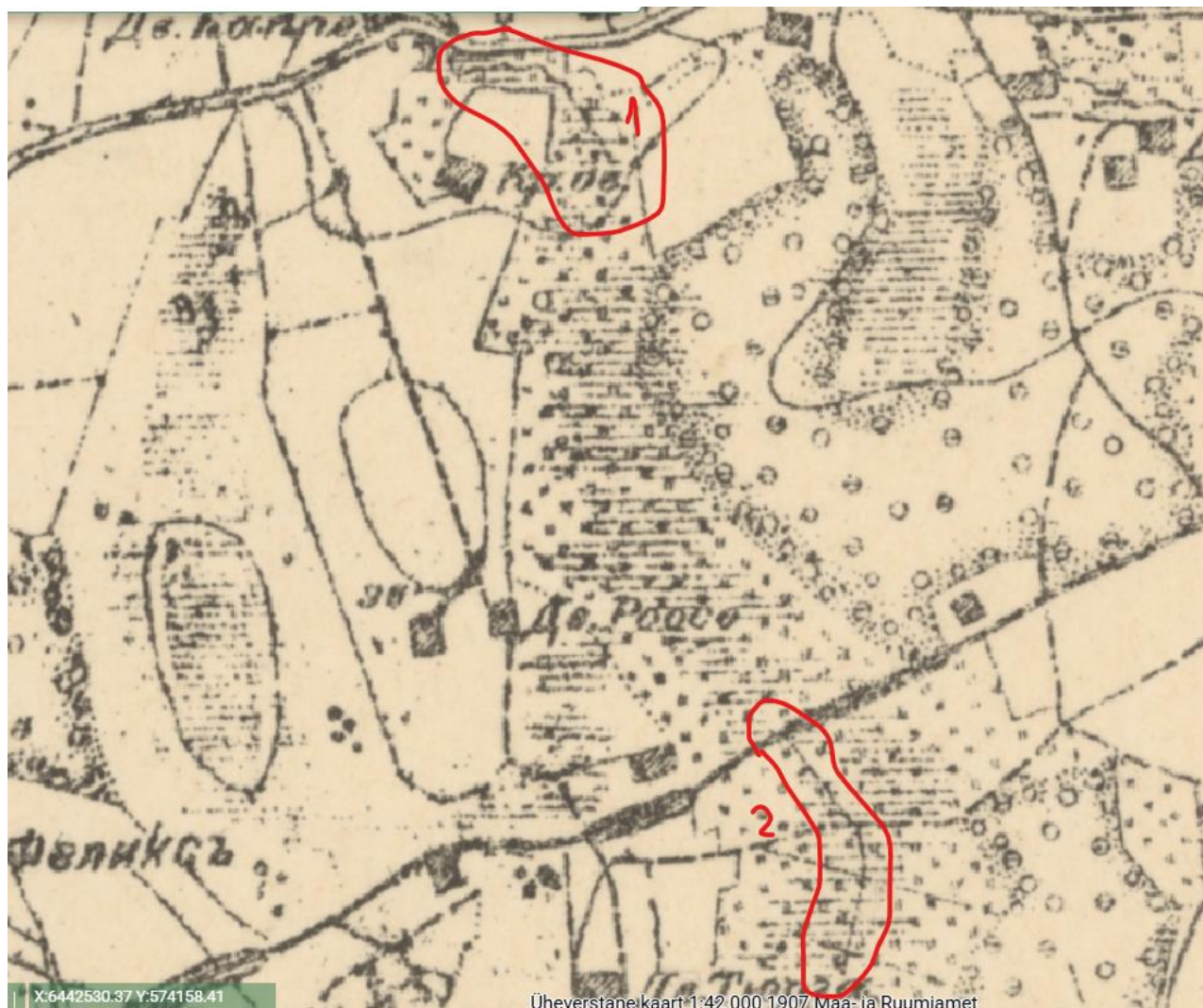

Olukord ajaloolistel kaartidel:

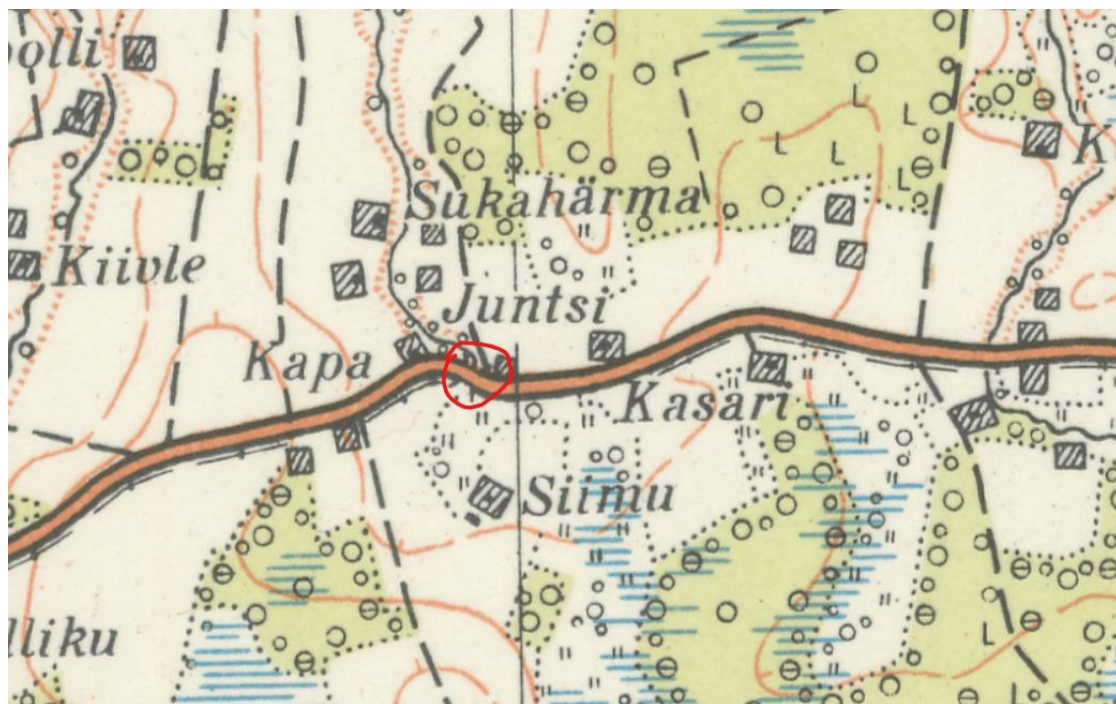
Rückeri Liivimaa kaardil 1839. aastast on Kapa oja lähed asuvat vaatluspiirkonnast mõned km põhja pool Valga-Uulu maanteest lõunas:

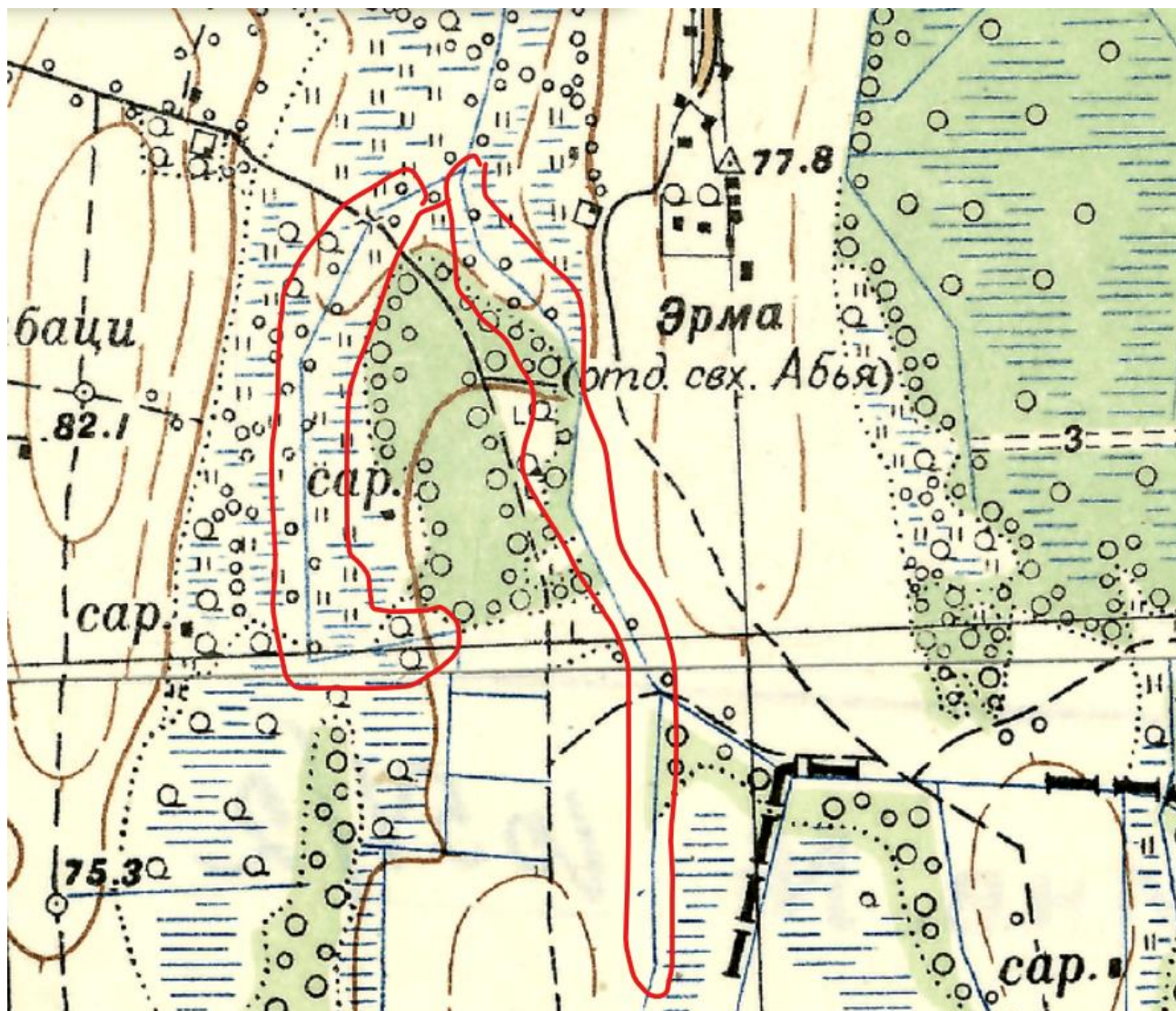
Verstasel kaardil on oja looduslikus sängis lähed asuvat vaatluspiirkonnast veidi kaugemal põhja pool (1), kuid sirglõikudena tähistatud vooluveekogu on kujutatud voolama ka lõuna pool, raudtee alt läbi (2):

EV 1:25 000 kaardil on oja kujutatud alates Valga-Uulu maanteest:

Esimene kaart, kus on kujutatud vooluveekogusid vaatluspiirkonnas, on NL 1:25 000 kaart 1948. aastast. Seal on Kapa oja ülemjooksul kaks haru, mis ühinevad vaatluspunktide 13 ja 14 vahel asuval heinamaal, lõigus, mis tänapäeval on torus. Looduslikumana ja pikemana on kujutatud läänepoolset haru. Samuti pole kaardil teed, mille kõrval see haru tänapäeval kulgeb. Sellest saaks järeldada, et tegemist pole algupäraselt teekraaviga:

Järeldused: Vaatluspunktist 1 kuni vaatluspunktini 10 oli vaadeldud vooluveekogu sedavõrd veevaene ning teekraavi-ilmeline, et selle Kapa oja ülemjooksuks pidamine pole asjakohane. Veerohkem oli lääne poolt tulev haru, mis 1948. aasta kaardil on kujutatud kraavilikumana, kui idapoolset haru. Selle põhjalikumalt vaatlust ei tehtud, kuid ortofotode põhjal on tänapäeval seegi ka teest eemal kraavilik. Vaatluspunktist 14 põhja pool on oja säng üle kolme kilomeetri pikkuselt õgvendatud. Põhimõtteliselt on võimalik, et suurem osa sellest on kaevatud ka kohale, kus algupäraselt vooluveekogu polnud, kuna nõukogude perioodile eelnevast ajast pärit kaartidel selles lõigus vooluveekogu pole.

Eelnevat ning alal olevate vooluveekogude tänapäevast väljanägemist arvestades oleks oja sobivaimaks looduses tunnetavaks lähteks **vaatluspunktis 14 oleva toru väljavooluots**. Põhimõtteliselt sobiks lähteks ka vaatluspunktis 13 olev kahe kraavja vooluveekogu ühinemiskoht, kuid seal suubub vesi kohe maa alla torusse. Torus voolava osa oja lähtelõiguks lugemisel puudub aga hea veekaitseline ja hüdroloogiline põhjendus.